

diegene, dien zij vergeten dacht te zijn, nog altijd voor haar bestond.

Zij leed in stilte onder haar zelfdwang. Soms bleef zij den geheelen nacht uit den slaap, zoekende naar klaarheid. Dan zat zij bij een kaars en dacht na. In het leege, blinde duister, waarin haar slapeloze oogen zich moe bleven staren, vond zij geen punt, waarom heen haar gedachten zich konden verzamelen. Bij licht was het haar tenminste mogelijk regelmatig te denken.

— Waarom heb je dat gedaan? Jouw geluk is het niet, en ook niet het zijne!

Dat klonk zoo hard. Dan las zij in een paar brieven uit een grooten bundel, welke zij voorzichtig en schuw uit een ijzeren kistje te voorschijn haalde en weer wegborg. Van die brieven scheen zij iets te verwachten en het maakte haar vrediger, zooals het leven in mooie dingen van het verleden vrediger stemt. Soms viel het morgenlicht onder de reten der neergelaten slaapkamerjalousiën door en zat ze nog met gevouwen handen in haar ruststoel. Dan sprong ze haastig op, bekeek in den spiegel haar bleek en van den doorwaakten nacht vervallen gezicht zoo ernstig en oplettend alsof het een raadsel was, dat zij had op te lossen, wendde zich dan ongerust af, wiesch zich langdurig, ordende haar haar en trachtte geheel als dezelfde hem weer bij het ontbijt te ontmoeten.

Eens viel het hem op en hij vroeg:

— Heb je een slechten nacht gehad? Je ziet bleek.

Zij bloosde in lichte verwarring, alsof het haar genoegen deed, dat hij het opmerkte. Dan schaamde zij zich over deze voldoening, en werd zeer streng tegen zich zelve. Zij voelde zich een, die bleef hopen en zich toch niet geven mocht. Zij besefte het in al haar machteloosheid; zij waren slechts vrienden geweest, en konden het nog zijn. In den korten tijd, dat ze zoo te samen waren, was het in haar een onafgebroken strijd tusschen de verlangens: ging hij maar heen — neen, ik wil het niet. Haar eigen wenschen werden

haar ten slotte een volkomen raadsel. Dan trachtte zij alles te overwinnen met het zich onverbiddelijk voor te houden: op wat je eenmaal hebt afgestaan, heb je niets meer te vorderen. Doch het redeneeren bracht hier geen eindbeslissing.

Het was voor haar een zware, en toch heerlijke tijd. Het bleek haar uit talrijke gesprekken dat Frederik voor haar had verloren en gewonnen. Verloren had hij aan heerlijke, jongensachtige naïefheid, gewonnen aan mannelijkheid. Hij vertelde veel over zichzelf, over zijn voornemens, zijn studie der philologie en kunstgeschiedenis; en dan voelde zij door zijn verwachtingvolle woorden over de toekomst heen uitbreken al de jonge, frissche kracht van een het leven aanvangenden mensch, die langzamerhand zichzelf heeft weten te vinden en rustiger voor zich uit ziet.

Dan overviel haar een gewaarwording van armoede en het bittere, dat alles nu verloren moest gaan voor haar.

Zij gingen samen uit, bezochten theaters, concerten, lezingen; zij liet hem steeds den vertellende, den filosofheerende; zelf zweeg zij zooveel mogelijk, lette op en luisterde.

Eens kwamen zij van een concert met Wagner-muziek. Het was al laat op den avond en, hoewel beiden mee, sprak Frederik, als uit drang naar uiting van door de muziek gewekte diepere gevoelens, met een sterk en frisch enthousiasme door over de problemen der Wagneriaansche kunst.

Zij zaten bijeen onder het schijnsel van een roode lamp in de kleine serre. Een glas wijn hield hun geesten zeer helder. Er was een moment als voor een ziele-toenadering. Zij had een heel groot gevoel in zich, en het bloed begon haar in de slapen te kloppen. Zij hoorde de stem van Frederik als een verleidelijke muziek, en oude emoties kwamen boven.

Opeens zeide zij met een veranderde stem:

— Weet je, ik voel alle muziek van Wagner als liefdemuziek.

— Waarom?